

УДК 330.44 : 336 : 334.7

© В.П. Вишневський

МОДЕЛІ ФІНАНСОВИХ І ЕКОНОМІЧНИХ РЕГУЛЯТОРІВ

У статті розглянуто способи та методи впливу держави через законодавчі та виконавчі органи на сферу підприємництва, інфраструктуру ринків, співвідношення попиту та пропозиції, а також некомерційний сектор економіки з метою створення та забезпечення умов їх діяльності згідно з національною економічною політикою.

Ключові слова: модель, регулятор, економіка, бюджетно-податкова політика.

Постановка проблеми. Діяльність підприємств недержавної форми власності регулюється, переважно, економічними (через фіскальну та грошово-кредитну політику НБУ) методами (хоча не можна виключати й елементи адміністративного управління). Частково це справедливо і стосовно державних підприємств. Зазначене економічне регулювання здійснюється за допомогою фінансових і економічних регуляторів, під якими надалі будемо розуміти способи та методи впливу держави через законодавчі та виконавчі органи на сферу підприємництва, інфраструктуру ринків, співвідношення попиту та пропозиції, а також некомерційний сектор економіки з метою створення та забезпечення умов їх діяльності згідно з національною економічною політикою. Тобто – це економічні і фінансові важелі, що впливають через механізм інтересів на суб'єкти економічних процесів.

Загальна мета – розглянути способи та методи впливу держави через законодавчі та виконавчі органи на сферу підприємництва, інфраструктуру ринків, співвідношення попиту та пропозиції, а також некомерційний сектор економіки з метою створення та забезпечення умов їх діяльності згідно з національною економічною політикою.

Основний матеріал. Перелік регуляторів.

Економічні:

мінімальна заробітна плата;

прожитковий мінімум;

ціни на енергоносії (газ, нафтопродукти, вугілля, електроенергія).

Фінансові:

курс національної валюти (гривня/долар);

ставки податків.

Мінімальна заробітна плата є законодавчо встановленим розміром заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт)¹.

Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України не рідше одного разу на рік у законі про Державний бюджет України².

Держава здійснює регулювання оплати праці працівників підприємств усіх форм власності шляхом встановлення розміру мінімальної заробітної плати, встановлення умов і розмірів оплати праці керівників підприємств державної, комунальної власності, працівників підприємств, установ і організацій, що фінансуються або дотуються з бюджету³.

Отже, зміна заробітної плати безпосередньо впливає на діяльність економічних агентів, зайнятих у бюджетній сфері. Відповідно, збільшується фонд оплати праці на таких підприємствах.

Наразі в Україні підприємства, що перебувають у приватній власності, часто виплачують своїм працівникам заробітну плату "в конвертах", відображаючи при цьому в бухгалтерській звітності тільки мінімальну заробітну плату. У цьому випадку, при збільшенні мінімальної заробітної плати фонд оплати праці у таких підприємств також зростає. В основному, це стосується дрібного і середнього бізнесу. На великих промислових підприємствах, яких в Донецькій області багато, досить високою є питома вага низькокваліфікованих працівників, які отримують мінімальну заробітну плату. Крім того, існування власної тарифної сітки на таких підприємствах призводить до того, що підвищення мінімальної заробітної плати низькокваліфікованому персоналу тягне за собою зростання заробітної плати іншим працівникам підприємства. Фонд оплати праці так само збільшується.

Зростання мінімальної заробітної плати призводить до підвищення платоспроможності населення, відтак, до зростання попиту на продукцію підприємств, зокрема, продукцію кінцевого споживання. Підприємства, в свою чергу, реагують на це або зростанням обсягів реалізації, або зростанням цін на свою продукцію.

Також зі зростанням мінімальної заробітної плати зростає кількість вільних грошей у населення. З урахуванням того, що заощадження населення поза банками в моделі не розглядаються, зростання мінімальної заробітної плати однозначно призведе до зростання банківських депозитів населення.

Логічно припустити, що одночасно збільшиться і попит населення на кредити банків, тому що люди будуть звертати увагу на товари кращої якості і, відповідно, більшої вартості; буде потрібно більше грошей. Крім того, більш вірогідною стане можливість сплати відсотків за кредитом.

¹ Ст. 3 Закону України "Про оплату праці" // Відомості Верховної Ради України, 1995, № 17, ст. 12.

² Там же, ст. 9.

³ Там же, ст. 8.

Отже, зміна мінімальної заробітної плати, ймовірно, буде впливати на фонд оплати праці підприємств і організацій, а уже через нього – на попит на кінцеву продукцію підприємств, депозити населення, кредити, надані населенню, розміри надходжень від податку з доходів фізичних осіб і, відповідно, доходів місцевих бюджетів.

Перевірка статистичної залежності між показником мінімальної заробітної плати та показником фонду оплати праці по галузях показала незначну залежність лише у двох галузях – металургії і виробництві електричного, електронного та оптичного устаткування. Це можна пояснити тим, що в металургійній промисловості найвища середньомісячна заробітна плата серед галузей переробної промисловості, яка залежить не тільки від мінімальної заробітної плати. В цілому можна вважати, що залежність між мінімальною заробітною платою і фондом оплати праці існує.

В результаті, регулятор «мінімальна заробітна плата» впливає на фонд оплати праці в сукупності з двома змінними: кількість відпрацьованих годин і середня ставка заробітної плати за годину роботи в грошовому вираженні, отримана розрахунковим шляхом.

Прожитковий мінімум – це вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування (далі – набір продуктів харчування), а також мінімального набору непродовольчих товарів (далі – набір непродовольчих товарів) та мінімального набору послуг (далі – набір послуг), необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості.

Прожитковий мінімум визначається нормативним методом у розрахунку на місяць на одну людину, а також окремо для тих, хто відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення: дітей віком до 6 років, дітей віком від 6 до 18 років; працездатних осіб; тих, які втратили працездатність⁴.

Прожитковий мінімум встановлюється Кабінетом Міністрів України після проведення науково-громадської експертизи сформованих набору продуктів харчування, набору непродовольчих товарів і набору послуг⁵.

В силу того, що існує сильна взаємозалежність між регулятором "прожитковий мінімум" і регулятором "мінімальна заробітна плата" (рівень кореляції дорівнює 0,98), було прийнято рішення у подальших розрахунках моделі використовувати тільки регулятор "мінімальна заробітна плата", тому що, починаючи з 1999 р., відповідно до чинного законодавства розмір мінімальної заробітної плати змінювався частіше, ніж розмір прожиткового мінімуму.

Валютний курс. Модель враховує наявність зовнішнього ринку, що визначає попит на експортну продукцію промисловості, а також ступінь насичення внутрішнього ринку імпортованими товарами.

Враховуючи, що на світових ринках промислової продукції Україна не має ринкової влади, тобто не спроможна впливати на ціни експорту й/або імпорту, зазначені ринки характеризуються станом досконалої конкуренції.

⁴ Ст. 1 Закону України "Про прожитковий мінімум" // Відомості Верховної Ради України, 1999, № 38, ст. 348.

⁵ Там же, ст. 4.

Внутрішній попит на товари задовольняється за рахунок власного виробництва та за рахунок імпортування товарів.

Тому природно одним із регуляторів економіки вважати офіційно встановлений курс національної валюти відносно іноземних валют, насамперед, долара США.

Офіційний валютний курс – це курс валюти, офіційно встановлений Національним банком України як уповноваженим органом держави⁶.

Окрім валютного курсу, на обсяги імпорту суттєво впливає величина ввізного мита, яка внаслідок відносної простоти її використання є найчастіше застосовуваним інструментом зовнішньоторговельної політики держави.

Згідно з Класифікатором видів податків, зборів (обов'язкових платежів) та інших бюджетних надходжень, ввізне мито для суб'єктів підприємницької діяльності включає в себе мито на товари, що ввозяться на територію України суб'єктами підприємницької діяльності, мито на нафтопродукти та транспортні засоби, які підлягають обкладенню акцизним збором, та шини до них, які раніше згідно із Законом України "Про ставки акцизного збору і ввізного мита на деякі транспортні засоби та шини до них" обкладалися акцизним збором, що ввозяться на митну територію України суб'єктами підприємницької діяльності, а також тимчасову надбавку до діючих ставок ввізного мита на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності⁷.

Отже, головними регуляторами, що впливають на обсяг попиту на імпортовані товари, є валютний курс долара США та ставки ввізного мита.

Аналіз статистичної залежності обсягів імпорту від валютного курсу та середньозваженої ставки імпортного мита на промислові товари⁸ показав суттєвий зв'язок між цими показниками (96%).

Між обсягами імпорту та курсом валют спостерігається від'ємний статистичний зв'язок – чим нижче співвідношення гривні до долара США, тим вище обсяги імпорту. Так само від'ємний статистичний зв'язок має місце між обсягами імпорту та середньозваженою ставкою ввізного мита – збільшення рівня митного захисту призводить до зменшення обсягів імпорту.

Ціна на енергоносії. У моделі прийнято, що регуляторами, пов'язаними із цінами на енергоносії, є внутрішні ціни на природний газ, нафтопродукти, вугілля та електроенергетику для підприємств і організацій. Встановлення (регулювання) ціни на нафтопродукти та природний газ для суб'єктів підприємницької діяльності здійснює НАК "Нафтогаз" України⁹. Тарифи на передачу та постачання електричної енергії місцевими (локальними)

⁶ Ст. 1 Закону України "Про Національний банк України" // Відомості Верховної Ради України, 1999, № 29, ст. 238.

⁷ Класифікатор видів податків, зборів (обов'язкових платежів) та інших бюджетних надходжень, затверджений наказом Державної митної служби України від 7 грудня 2005 р. №120.

⁸ Фактично регуляторами є реальні ставки ввізного мита; середньозважена ставка була введена з метою перевірки наявності взаємозв'язку.

⁹ Постанова Кабінету Міністрів України "Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)". – № 1548 від 25.12.1996 р. (зі змінами та доповненнями).

електромережами регулюються Національною комісією регулювання електроенергетики України¹⁰. Встановлення цін на вугілля для суб'єктів підприємницької діяльності регулюється НАК "Вугілля України"¹¹.

При врахуванні регуляторів, що ґрунтуються на цінах на газ, нафту, вугілля й електроенергію, було взято до уваги наявність певної взаємозамінності зазначених енергоносіїв, у зв'язку з чим було використано трансцендентно-логарифмічну функцію витрат.

Податки¹² впливають на поведінку підприємств-платників податків через примусове безеквівалентне вилучення частини їх доходів. Тому, якби не було витрат ухилення від податків, підприємства не платили б їх взагалі. Оскільки ж такі витрати існують, остільки економічні агенти, що раціонально діють, частково платять податки і частково ухиляються від них, прирівнюючи граничні вигоди і граничні витрати ухилення. У такій рівноважній ситуації реальна ставка податку (тобто відношення суми сплаченого податку до фактичної податкової бази) менше номінальної (тобто встановленої законом).

Зміна номінальної ставки будь-якого податку запускає ланцюжок економічних процесів, послідовність яких представлена на рис. 1.

Рис. 1 – Схема впливу зміни номінальних ставок податків на реальні

Пояснимо це твердження докладніше.

¹⁰ Ст. 17 Закону України "Про електроенергетику" // Відомості Верховної Ради України, 1998, № 1.

¹¹ Постанова Кабінету Міністрів України "Про утворення Національної акціонерної компанії "Вугілля України". – № 1363 від 15.10.2004 р. (зі змінами та доповненнями).

¹² В ІАС прийнято, що всі податки платять підприємства, у тому числі й прибутковий податок із громадян, який утримується у джерела його виплати.

У початковій ситуації підприємство розраховує податкові зобов'язання за деякими встановленими законом *номінальними* ставками, вказаними в податкових деклараціях (єдиною – як, наприклад, у випадку з податком на прибуток підприємств, або кількома – як, наприклад, у випадку з акцизним збором). Проте фактично сплачений податок може бути менше (за рахунок податкових пільг, кредитів, звільнень, недоплат) або більше (за рахунок авансів, переplat) сум, розрахованих із застосуванням таких ставок. Така сплачена сума цього податку по відношенню до його задекларованої (легальної) податкової бази характеризує *фактичну легальну середню ставку податку* j (\tilde{t}_j^n).

В той же час повна податкова база зазвичай включає як задекларовану (легальну), так і незадекларовану (нелегальну, приховану) складову. Це означає, що *фактична середня повна ставка податку* (\tilde{t}_j^r), розрахована як відношення суми сплаченого податку j до його повної податкової бази, менше легальної середньої ($\tilde{t}_j^r < \tilde{t}_j^n$).

Податкова система України включає декілька різних податків. Тому господарюючих суб'єктів зрештою цікавлять не підвищення або зниження ставок якого-небудь одного податку, а зміна сумарного податкового тягаря. Загальний податковий тягар на підприємство, що формується під впливом всіх встановлених законом податків, характеризує податковий коефіцієнт (англ. – *tax ratio*) [1, 113–114]. Називатимемо *фактичним легальним податковим коефіцієнтом* (T^n) відношення загальної суми сплачених податків до задекларованої доданої вартості підприємствами галузі ε у періоді i :

$$T_{i\varepsilon}^n = +\Xi_{i\varepsilon}^T / V_{i\varepsilon}^A, \quad (1)$$

а *фактичним повним податковим коефіцієнтом* (T^r) – відношення загальної суми сплачених податків до повної (з урахуванням прихованої податкової бази) доданої вартості підприємств галузі ε у періоді i :

$$T_{i\varepsilon}^r = +\Xi_{i\varepsilon}^T / V_{i\varepsilon}^A \quad (2)$$

Якщо закон передбачає, наприклад, підвищення ставки якого-небудь податку, то при даній податковій базі це приведе до планованого збільшення сум податкових зобов'язань. Ці додаткові зобов'язання можуть лягти додатковим тягарем на підприємство, а можуть бути перекладені (повністю або частково) на постачальників ресурсів або покупців продукції через механізм цін. Таке перекладання, за інших рівних умов, є найбільш простим і невитратним способом відходу від податків¹³.

Якщо можливості перекладання обмежені, то, принаймні, частина додаткового податкового тягаря припаде на підприємство. Це матиме наслідком підвищення планованого повного (\hat{T}^r) і планованого легального (\hat{T}^n) податкового коефіцієнта. Слово "планований"

¹³ Підвищення цін також може бути пов'язане з витратами у зв'язку з ризиком втрати ринків збуту, антимонопольним регулюванням, суспільним осудом і т.п. Однак у цьому випадку ці фактори не розглядаються.

наведено тут тому, що економічний агент, який раціонально діє, прагнучиме до того, щоб відхилитися від нав'язаного йому додаткового податкового тягаря, використовуючи можливість, що є у нього, порівнюючи граничні витрати і вигоди такого ухилення. Результатом буде зменшення приросту як фактичного повного, так і фактичного легального податкового коефіцієнта. Останнє важливе з тієї причини, що в ІАС тіньові доходи підприємств спеціально не моделюються, а реакція їх на дії уряду у сфері оподаткування відстежується по легальному податковому коефіцієнту. Зворотна реакція підприємства очікується при планованому зниженні його загальних податкових зобов'язань.

Склад податкових коефіцієнтів визначається особливостями моделювання господарських процесів в ІАС і залежить від типів податків. Всі вони розбиті на дві групи: (Н1) податки, які виступають у вигляді надбавки до ціни підприємств на продукцію (ПДВ і акцизи¹⁴), і (Н2) податки, які складають частину ціни підприємств цієї продукції (податок на прибуток підприємств, нарахування на заробітну плату, податок на землю, ввізний митний збір¹⁵). Таке розмежування важливе з позицій моделювання перекладання податків, різного для окремих товарних ринків (P1, P2, P3).

А зараз про кожен спосіб відходу від податків окремо.

Перекладання податків – дозволяє уникати їх без ризику і витрат, характерних для ухилення від податків. Якщо агент, що раціонально діє, має можливість перекласти на кого-небудь тягар податків (що залежить від особливостей ринків), то він, поза сумнівом, нею скористається.

Ринок P1. *Виробництво засобів виробництва, досконала конкуренція (ціна задана екзогенно на світовому ринку).*

Група податків Н1. *Експорт продукції.* Зміна ставки ПДВ на експортовану продукцію не впливає на поведінку покупців і товаровиробників, оскільки обкладається по нульовій ставці, а вхідний ПДВ відшкодовується з бюджету, тобто тягар податку повністю перекладається на державу.¹⁶ *Реалізація продукції всередині країни.* Зміна ставки ПДВ не матиме впливу на поведінку споживачів і товаровиробників, оскільки ПДВ по будь-якій ставці дебетується споживачами і не зачіпає їх витрат, а товаровиробники отримують від покупців суми ПДВ, необхідні для відшкодування вхідного податку і погашення сальдових податкових зобов'язань. Підакцизні товари на ринку P1 відсутні.

¹⁴ Вивізне мито застосовується в Україні до обмеженого кола товарів, має невелику питому вагу в загальній сумі податків, і тому його вплив на поведінку суб'єктів господарювання у даній черзі ІАС не розглядається.

¹⁵ У групу Н1 не включений нейтральний для підприємств прибутковий податок з фізичних осіб, що зменшує їхні особисті доходи, але не стосується ні витрат, ні прибутку юридичних осіб. Безумовно, на практиці повністю нейтральних податків взагалі не буває й прибутковий податок з громадян також зачіпає економічні інтереси підприємств. Цей податок зменшує реальну заробітну плату працюючих. При несприятливій для роботодавця ситуації на ринку праці, це може привести до відтоку робочої сили, так що йому для збереження персоналу треба буде компенсувати їхні доходи, у такий спосіб приймаючи на себе, принаймні, частину тягаря прибуткового податку. Однак, у даній черзі ІАС ця обставина не приймається до уваги, виходячи з реалістичної передумови про надлишкову пропозицію праці в Україні.

¹⁶ На практиці пов'язане з витратами, але вони не змінюють ціни, а виступають додатковим елементом витрат, які враховуються у відповідних податкових коефіцієнтах.

Група податків Н2. Оскільки передбачається досконала конкуренція, остільки податки цієї групи не можуть бути перекладені на покупців продукції у формі зростання цін і впливають тільки на прибуток товаровиробників. Тобто, якщо номінальна ставка того або іншого податку даної групи підвищиться, це приведе до зростання витрат підприємства і зменшення прибутку – незалежно від виду податку. У таких припущеннях всі податки – незалежно від назви, механізму розрахунку і стягування – можна розглядати як виплати з прибутку. Це важливо з тієї причини, що на практиці ставки одних податків можуть підвищуватися, а інших – знижуватися. У такій ситуації має значення тільки кінцевий ефект – посилення або послаблення загального податкового тягаря.

Ринок Р2. Виробництво засобів виробництва, недосконала конкуренція (ціна залежить у тому числі і від пропозиції товарів даної галузі).

Група податків Н1 Зміна ставки ПДВ, як і на ринку товарів Р1, не вплине на поведінку покупців і товаровиробників. Підакцизні товари, як і на Р1, відсутні.

Група податків Н2. Підвищення ставок цих податків в умовах недосконалої конкуренції матиме наслідком деяке підвищення цін і деяке скорочення обсягів продажів в натуральному вимірюванні. Результатом може бути зменшення або збільшення сум реалізації. Додатковий тягар податків, на відміну від Р1, буде розподілений між товаровиробниками і споживачами і лише частково зменшить прибуток товаровиробників.¹⁷

Ринок Р3. Виробництво предметів споживання, досконала конкуренція (ціни визначаються ринком і не залежать від поведінки кожного окремо взятого підприємства).

Група податків Н1. На ринку цих товарів присутні і ПДВ, і акцизи. Оскільки товари, що випускаються, призначені для кінцевого споживання, остільки зміна ставки ПДВ, на відміну від ринків товарів Р1, вплине на поведінку ринкових агентів і рівноважні обсяги реалізованої продукції. Але оскільки попит вважається абсолютно еластичним, остільки вважається, що додатковий тягар податку ляже повністю на товаровиробника. Це ж відноситься і до додаткового тягаря акцизного збору.

Група податків Н2. Зміна ставок податків даної групи має такі ж наслідки, як і на ринку товарів Р1 – підвищення податків приведе до зменшення, а зниження – до зростання прибутку підприємств галузі.

Ухилення від податків. Коли відомі рівноважні обсяги реалізації, сформовані зокрема під впливом податків, підприємства прагнуть зменшити додатковий тягар податків за рахунок ухилення, яке, на відміну від перекидання, пов'язане з певними ризиками і витратами.

На підставі того, що механізм сплати податків передбачає взаємодію між платниками податків і податковими органами, які їх контролюють, закономірності поведінки цих контрагентів доцільно досліджувати за допомогою ігрових моделей. Спираючись на результати

¹⁷ Представлено черга ІАС виходить із передумови про одиничну цінову еластичність, так, що підвищення цін супроводжується таким зниженням натуральних обсягів продажів, що виторг від реалізації залишається незмінним. Проте, оскільки змінюється ціна, остільки перекидання податкового тягаря в цьому випадку також має місце.

такого моделювання, може бути запропонована така залежність між планованим (номінальним) і фактичним легальним податковим коефіцієнтом:

$$T_{i\varepsilon}^n = \left(1 - (1 - p_\varepsilon - p_\varepsilon \gamma_\varepsilon) b_\varepsilon (\hat{T}_{i\varepsilon}^n)^{\vartheta_\varepsilon} \right) \hat{T}_{i\varepsilon}^n, \quad (3)$$

- p_ε – узагальнений коефіцієнт складності ухилення від оподаткування для галузі ε ;
- γ_ε – узагальнений коефіцієнт штрафів для галузі ε ;
- b_ε – масштабний коефіцієнт, що характеризує умови простого відтворення для галузі ε ;
- ϑ_ε – галузевий параметр інтенсивності.

Оскільки величини p_ε і γ_ε кількісно оцінити складно, далі використовується параметр a_ε , який характеризує деякий середньостатистичний рівень ухилень для цього ВЕД:

$$T_{i\varepsilon}^n = \left(1 - a_\varepsilon (\hat{T}_{i\varepsilon}^n)^{\vartheta_\varepsilon} \right) \hat{T}_{i\varepsilon}^n. \quad (4)$$

Форма залежності наведена на рис. 2.

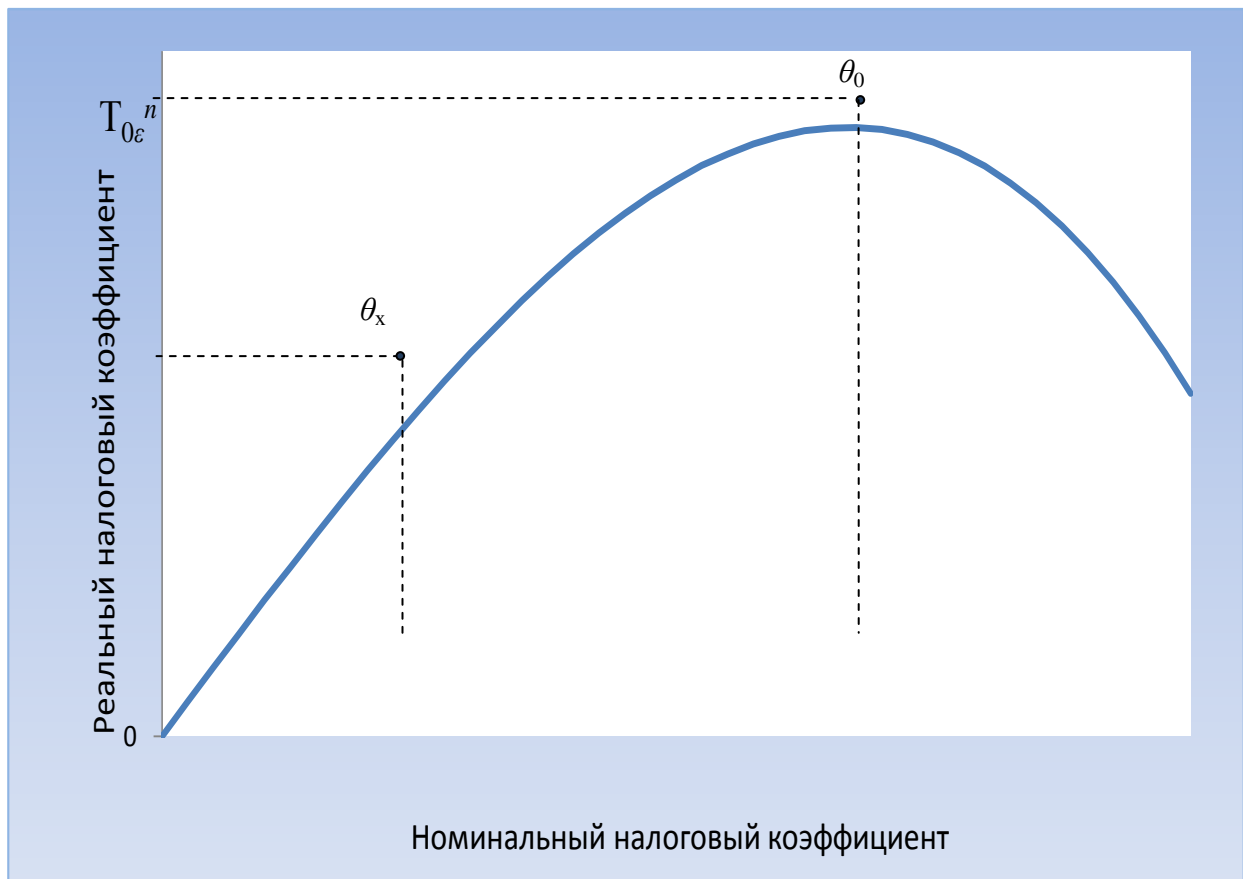

Рис. 2 – Графік залежності реального податкового коефіцієнта від номінального

Наведена крива має максимум в крапці θ_0 . Це та крапка, в якій у зв'язку з підвищенням $T_{i\varepsilon}^n$, у господарюючого суб'єкта вже не залишається задекларованого прибутку і він вимушений буде або звітувати про збитки (забезпечуючи розвиток виробництва за рахунок "іноземних" інвестицій і тому подібне), або повністю перейти в тіньовий сектор економіки, або взагалі припинити свою діяльність. Для одних підприємств, залежно від індивідуальних обставин господарської діяльності, цей граничний коефіцієнт може бути вище, для інших – нижче.

У будь-якому випадку, в середньому для даного ВЕД, враховуючи велику кількість підприємств, починаючи з крапки, позначеної на рис. 2 як θ_0 , реальний податковий коефіцієнт почне поступово знижуватися.

Параметризація функції здійснюється в такому порядку.

(1) Для кожного ВЕД, виходячи з відомих рівноважних обсягів реалізації і доданої вартості, в звітному періоді x визначається фактичний номінальний податковий коефіцієнт, що включає податки групи Н2, а також відповідний йому фактичний реальний податковий коефіцієнт (точка θ_x на рис. 2).

(2) Визначається за даними звітного періоду сума податків групи Н2, яка обнуляє прибуток підприємств даного ВЕД, і відповідний їм податковий коефіцієнт ($T_{0\varepsilon}^n$ на рис. 2);

(3) Розраховуються параметри функції, що проходить через точки $(0, \theta_x)$ і обмеженою лінією $T_0^{n\varepsilon} \theta_0$.

У разі зміни ставок одного або декількох податків розрахунок реального податкового коефіцієнта і реальних ставок окремих податків здійснюється в наступному порядку.

(1) Розраховується номінальний податковий коефіцієнт $\hat{T}_{i\varepsilon}^n$ як

$$\hat{T}_{i\varepsilon}^n = \left(\check{P}_{i\varepsilon} t_{i\varepsilon}^p + L_{i\varepsilon} \hat{t}_{i\varepsilon}^l + S_{i\varepsilon}^E \hat{t}_{i\varepsilon}^E + \Xi_{i\varepsilon}^{im} (\hat{t}_i^{im}) + Y_{i\varepsilon}^{r'} \lambda_{i\varepsilon}^{ex} \hat{t}_{i\varepsilon}^{vx} \right) / V_{i\varepsilon}^A, \quad (5)$$

де $\hat{t}_{i\varepsilon}^{vx}$ – "ставка" додаткових витрат, пов'язаних з невчасним відшкодуванням ПДВ підприємствам галузі.

(2) За допомогою функції визначається реальний податковий коефіцієнт $T_{i\varepsilon}^n$.

(3) Визначається реально сплачена загальна сума податків (${}^+ \Xi_{i\varepsilon}^T$) та її окремі складові.

(4) Визначаються нові реальні ставки податків $(t_{i\varepsilon}^p, t_{i\varepsilon}^l, t_{i\varepsilon}^E, t_{i\varepsilon}^{im})$ як відношення сум сплачених податків до відповідних податкових баз. Ці знов визначені реальні ставки використовуються для подальших розрахунків в ІАС.

Висновки

Таким чином, було розглянуто способи та методи впливу держави через законодавчі та виконавчі органи на сферу підприємництва, інфраструктуру ринків, співвідношення попиту та пропозиції, а також некомерційний сектор економіки з метою створення та забезпечення умов їх діяльності згідно з національною економічною політикою.

Список використаної літератури

1. Налогообложение: теории, проблемы, решения / В.П. Вишневский, А.С. Веткин, Е.Н. Вишневская и др.; под общ. ред. В.П. Вишневого. – Донецк: ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. – 504 с.

Стаття надійшла до редакції 21.01.13 українською мовою

© В.П. Вишневский

МОДЕЛИ ФИНАНСОВЫХ И ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕГУЛЯТОРОВ

В статье рассмотрены способы и методы воздействия государства через законодательные и исполнительные органы на сферу предпринимательства, инфраструктуру рынков, соотношение спроса и предложения, а также некоммерческий сектор экономики с целью создания и обеспечения условий их деятельности согласно национальной экономической политики.

© V.P. Vishnevsky

MODELS OF FINANCIAL AND ECONOMIC REGULATORS

In the article the methods and techniques of influence on the state through legislative and executive bodies in the sphere of business, market infrastructure, supply and demand, and non-profit sector to develop and to ensure their activities under national economic policy are considered.